

Yhteiskunnallisen muutoksen valintakoe 3.6.2022

Valintakokeen ennakkomateriaali

Kirjana De León, Jason. (2015). *The Land of Open Graves: Living and Dying on the Migrant Trail*. Oakland, California: University of California Press.

ISBN: 9780520282759

Bok: De León, Jason. (2015). *The Land of Open Graves: Living and Dying on the Migrant Trail*. Oakland, California: University of California Press.

ISBN: 9780520282759

Lue huolellisesti kaikki ohjeet läpi

Koe koostuu 2 osasta. Kokeen kesto on 4 tuntia. Voit jakaa koeajan osien välillä haluamallasi tavalla. Voit liikkua osien välillä kokeen aikana vapaasti. Jos jokin osa jää sinulta kesken, viimeisin tilanne tallentuu vastaukseksi. Vastaa kaikkiin osioihin.

Sinulla saa kokeen aikana olla auki ainoastaan valintakoejärjestelmä. Voit luonnostella vastauksiasi ruutupaperille. Ruutupaperille tekemiäsi merkintöjä ei huomioida arvostelussa.

Valintakokeen arviointi

Valintakokeessa on 2 osaa. Voit saada 0–14 pistettä osasta 1 ja 0–22 pistettä osasta 2. Kaikilta kokeeseen osallistuneilta arvioidaan osa 1 ja hakijat asetetaan sen perusteella paremmuusjärjestykseen. Kokeen osa 2 arvioidaan vain osassa 1 parhaiten menestyneeltä 99 hakijalta. Jos useammalla hakijalla on sama pistemäärä kuin 99. hakijalla, osa 2 arvioidaan kaikilta näiltä hakijoilta.

Sinun on mahdollista tulla hyväksytyksi vain, jos saat osasta 1 vähintään 8 pistettä ja osasta 2 vähintään 11 pistettä. Sinun on mahdollista tulla hyväksytyksi vain, jos kokeesi kaikki osat on arvioitu. Osien pisteet lasketaan yhteen. Opiskelijoiksi valitaan parhaat pisteet saaneet hakijat.

Osa 1, tehtävä 1.1

Kirjana De León, Jason. (2015). *The Land of Open Graves: Living and Dying on the Migrant Trail*. Oakland, California: University of California Press.

Tehtävä 1.1

Monivalintakysymykset (0-6 pistettä)

Valitse vastausvaihtoehdoista oikea. Jokaiseen monivalintakysymykseen on vain yksi oikea vastaus. Oikeasta vastauksesta saa 0,25 p., väärästä vastauksesta -0,25 p. ja vastaamatta jättämisestä 0 p. Lopullinen pistemäärä on kuitenkin vähintään 0 p. ja enintään 6 p.

Vastausvaihtoehdot ovat satunnaisessa järjestyksessä.

1. Mikä näistä ei kuulu rajanylittäjien yleisiin varusteisiin?

1. Liima
2. Talkki
3. Kompassi (oikein)
4. Valkosipuli

2. Kuinka suuri osuus löytyneistä siirtolaisten ruumiista jää tunnistamatta perustuen eteläisen Arizonan tilastoihin vuosilta 2000–2014?

1. 1/10
2. Noin puolet
3. Noin kolmannes (oikein)
4. 75%

3. Mitä Grupo Beta tekee?

1. Vartioi rajaa Meksikon puolella.
2. Tarjoaa apua paperittomille siirtolaisille Meksikossa. (oikein)
3. Salakuljettaa paperittomia siirtolaisia.
4. Rekrytoi siirtolaisia Ecuadorista.

4. Mikä näistä ei kuulu rakenteellisen väkivallan piirteisiin?

1. Ei voida osoittaa yksilöä, joka on siitä vastuussa.
2. Väkivalta nähdään usein luonnollisena.
3. Väkivalta on satunnaista. (Oikein)
4. Yksilöt kärsivät siitä suoraan.

5. Mikä on huumorin ja vitsailun rooli siirtolaisten kertomuksissa?

1. Huumori ilmentää vastarintaa USA:n rajapolitiikkaa vastaan. (Oikein)
2. Huumori on ensisijaisesti tapa piilottaa heikkoutta tutkijan edessä.
3. Huumorilla ilmaistaan macho aggressiota.
4. Huumori ilmentää Meksikon kansallista tapakulttuuria.

6. 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä rajanylitysten määrään USA-Meksiko rajalla vaikutti eniten:

1. USA:n sisäisen turvallisuuden ministeriön (DHS) operaatio, joka tähtäsi ihmisalakuljetuksen torjumiseen.
2. USA:n taloustaantuma ja maahanmuuttovastainen mieliala. (Oikein)

3. Meksikon työmarkkinatilanne.
4. Rajanylityksen vaarallisuus Sonoran autiomaassa.

7. Mikä seuraavista on Latinalaisen Amerikan katolisille tärkeä osa suremista?

1. Ruumiin peseminen
2. Ruumiin katsominen (Oikein)
3. Ruumiin pukeminen
4. Ruumiin kantaminen

8. Kuinka suuri osuus USA:n ja Meksikon välisestä rajasta oli aidattu vuonna 2012?

1. Noin 28 %
2. Noin 57 %
3. Noin 37 %
4. Noin 18% (Oikein)

9. Mikä seuraavista kuuluu 'Ennaltaehkäisy pelotteen kautta' (Prevention Through Deterrence) -strategiaan kiinniottojen suhteen?

1. Paperittomat siirtolaiset pyritään ottamaan kiinni mahdollisimman lähellä rajaa.
2. Rajanylitykset pyritään estämään kokonaan.
3. Kiinniotot pyritään keskittämään asutusalueille.
4. Kiinniotot tehdään pääasiassa rajanylityksen jälkeen. (Oikein)

10. Naissiirtolaiset todennäköisemmin:

1. Seuraavat edeltä muuttaneita miespuolisia perheenjäseniä.
2. Kuolevat muuttoreitillä altistuessaan Sonoran autiomaan olosuhteille. (Oikein)
3. Kohtaavat väkivaltaa muuttoreitillä.
4. Tulevat pidätetyiksi rajanylityksen jälkeen.

11. Rajavartioston kiinniottojen määrä USA:n eteläisellä rajalla oli vuosina 2000-2014:

1. Laskenut noin 70 % (Oikein)
2. Laskenut noin 30 %
3. Noussut noin 30 %
4. Kolminkertaistunut

12. Mikä De Leonin tutkimusta koskeva väittämä pitää paikkansa?

1. De Leon haastatteli paperittomien siirtolaisten naispuolisia sukulaisia, mutta ei naissiirtolaisia.
2. De Leon seurasi paperittomia siirtolaisia rajanylitysmatkoilla.

3. De Leon salasi tutkijan identiteettinsä rajavartiostolta.

4. De Leon teki kenttätyötä viiden vuoden ajan. (Oikein)

13. Mikä seuraavista väittämistä on **väärin**? Rajapolitiikan seurauksena

1. Vuonna 2012 Teksasissa laittomasti rajan ylittäneitä maahan pyrkijöitä oli enemmän kuin samana vuonna Arizonassa rajan ylittäneitä.

2. Vuonna 2013 Rio Grandessa laittomasti rajan ylittäneitä maahan pyrkijöitä oli enemmän kuin samana vuonna Arizonassa rajan ylittäneitä.

3. Vuonna 2012 Tusconissa laittomasti rajan ylittäneitä maahan pyrkijöitä oli enemmän kuin samana vuonna Rio Grandessa rajan ylittäneitä.

4. Vuonna 2013 Arizonassa laittomasti rajan ylittäneitä maahan pyrkijöitä oli enemmän kuin samana vuonna Rio Grandessa rajan ylittäneitä. (Oikein)

14. Mikä väittämistä on väärin? De León esittää lähteisiinsä nojaten, että

1. Suvereniteetin perimmäinen ilmaus piilee suurelta osin vallassa ja kyvyssä päättää elämästä ja kuolemasta.

2. Kansallisvaltion raja-alueiden poikkeustilassa suvereeni viranomainen voi julistaa hätätilan ja lakkauttaa yksilöiden laillisen suojelun.

3. Suvereenin valtion poikkeustila voi vallita tuomioistuimessa, jossa luvattomilta maahantulijoilta evätään kansalaisille kuuluvat perustuslailliset oikeudet ja menettelytavat.

4. Suvereenisuus ilmenee ensisijaisesti kansallisvaltion rajojen sisällä valtion valtuuttamissa instituutioissa kuten tuomioistuinlaitoksessa ja rajavartiolaitoksessa. (Oikein)

15. Tärkeimmät syyt Ecuadorista tapahtuneeseen maastamuuttoon 1990-luvun lopulla olivat

1. Talouskriisi, köyhyysrajan alapuolella eläneiden ihmisten määrän lisääntyminen ja Kolumbian rajalla käydyn huumesodan taloudelliset seuraukset.

2. Vientitulojen ja siirtolaisilta tulleiden rahalähetysten väheneminen sekä hallituksen säästötoimet.

3. Korkea inflaatio, hallituksen säästötoimet ja köyhyysrajan alapuolella eläneiden ihmisten määrän lisääntyminen.

4. Vientitulojen lasku, velkaantuminen ja Perun kanssa käydyn rajasodan kustannukset. (Oikein)

16. De León esittää lähteisiinsä nojaten, että epäselvä menetys ('ambiguous loss') tarkoittaa

1. Tilannetta, jossa menehtyneen rajanylittäjän kuolinsyytä ei pystytä selvittämään.

2. Nekroväkivallan aiheuttamaa ruumiin katoamista ja epätietoisuutta kadonneen läheisen kohtalosta. (Oikein)

3. Ruumiin tuhoutumisen aiheuttamaa ylösnousemuksen vaarantumista ja uhkaa kuoleman jälkeiselle elämälle.

4. Perheenjäsenen lopullista maastamuuttoa ilman mahdollisuutta kotiinpaluuseen.

17. Mikä seuraavista väittämistä on **väärin**? De Leónin mukaan

1. Paljas elämä ('bare life') tarkoittaa rajanylittäjien elämän sisällyttämistä rajapolitiikan ja päätöksenteon piiriin ja heidän vaikutusvallattomaksi tekemistään politiikan piirissä.
2. Paljas elämä tarkoittaa biologisia elämänehtoja tai perustoimintoja ja elossa olemista. (Oikein)
3. Paljas elämä käsittää sekä ihmiset että eläimet.
4. Poikkeustiloissa suvereeni valtio voi luoda paljaan elämän.

18. De Leónin mukaan

1. Vuonna 2013 n. 15 % karkotetuista oli kotoisin Hondurasista, Guatemalasta ja Nicaraguasta.
2. Vuonna 2013, n. 31 % karkotetuista oli kotoisin Keski-Amerikan maista.
3. Vuonna 2013, n. 31 % karkotetuista oli kotoisin Keski- ja Etelä-Amerikan maista. (Oikein)
4. Vuonna 2013, n. 15 % karkotetuista oli kotoisin Keski- ja Etelä-Amerikan maista.

19. Mikä seuraavista väittämistä on **väärin**? De León esittää lähteisiinsä nojaten, että

1. Venäläinen paleontologi Efremov määritteli tafonomian tutkimuksena, joka tarkastelee eläinten jäännösten siirtymistä biosfääristä litosfääriin.
2. Ensimmäiset tafonomiset tutkimukset Sonoran autiomaassa olivat 1970- ja 1980-lukujen kuolinsyöttökäytännön takautuvia analyyskejä.
3. Tafonominen tutkimus keskittyi 1980-luvulla tarkastelemaan, miten kuoleman jälkeiset prosessit tuhosivat tietoa kulttuurista. (Oikein)
4. Tafonominen prosessi on poliittinen prosessi, jossa nekroväkivalta on ulkoistettu luonnolle.

20. Mikä seuraavista väittämistä on **väärin**? De León esittää lähteisiinsä nojaten, että

1. Poikkeustila rajoittuu suvereenin valtion raja-alueille ja tuomioistuimiin. (Oikein)
2. Poikkeustila on prosessi, jossa suvereenit viranomaiset julistavat hätätilan, jonka myötä lain määrittämät oikeudet on peruutettu samalla kun valtion valta kohdistetaan yksilöihin.
3. Poikkeustilassa suvereeni valta tuottaa siirtolaiset rajapolitiikan syrjäyttämiksi kohteiksi ja neutraloivat heidän kykynsä vastustaa tai protestoida
4. Poikkeustila antaa suvereenille valtiolle mahdollisuuden perustella poikkeuksellisten toimenpiteiden käyttämistä sivistymättöminä pidettyjen ei-kansalaisten ulossulkemiseksi.

21. Mikä väittämistä on **väärin**? De Leónin mukaan

1. Piman piirikunnan kuolemansyyntutkija on vuodesta 2000 lähtien vastaanottanut noin 184 vainajaa vuosittain.
2. Vuosina 1990-2012 Piman piirikunnan kuolemansyyntutkijan tutkimista vainajista 12 % oli naisia. (Oikein)
3. Vuosina 1999-2012 Piman piirikunnan kuolemansyyntutkija käsitteli keskimäärin 163 rajan ylittäneen kuolemantapauksen vuosittain.
4. Vuosina 2000-2005 Piman piirikunnan kuolemansyyntutkija tutkimista vainajista 23 % oli naisia.

22. De Leónin mukaan laittoman maahanmuuton ennaltaehkäisy pelotteen avulla oli osa Yhdysvaltojen kansallista siirtolaispolitiikkaa

1. 1920-luvulla kiinalaisten laittoman maahantulon estämisen toimintasuunnitelmassa Chinese Exclusion Act.
2. 1920-luvulla käännytettyjen kiinalaisten ja itäeurooppalaisten siirtolaisten maahantulon estämisessä Sonoran aavikolla.
3. 1990-luvulla maahanmuuttoa ja kansalaisuusasioita hoitavan viraston (Immigration and Naturalization Service, INS) strategisessa suunnitelmassa. (Oikein)
4. 1990-luvulla maahanmuuttoa ja kansalaisuusasioita hoitavan viraston (INS) toimintasuunnitelmassa Operation Blockade.

23. De Leónin mukaan

1. Michel Foucaultin määritelmän mukaan biovalta on mekanismi, jonka välityksellä ihmisen biologisista ominaisuuksista tulee poliittisen strategian kohteita. (Oikein)
2. Achille Mbembe yhtyy Michel Foucaultin määrittelemään biovallan käsitteestä, jossa kytketään yhteen politiikka ja tappaminen.
3. Nekropolitiikan määritelmää soveltavassa väkivallan analyysissä tärkeintä on abstraktit ulottuvuudet järki, totuus ja vapaus.
4. Nekroväkivallalla tarkoitetaan pidätettyjen ei-kansalaisten epäinhimillistä ja väkivaltaista kohtelua.

24. Mikä väittämistä on **väärin**? Tutkimuksessa käytettyjä arkeologisia menetelmiä luonnehtiessaan De León esittää, että

1. Kiinniottopaikalla tarkoitetaan paikkaa, jonne aavikkoa ylittävät ihmiset hylkäävät kaikki varusteensa.
2. Tutkimuksessa käytettiin esineiden kulumajälkiä kivun ja epätoivon tutkimiseen.
3. Esineiden ajoittamisessa aikahorisontin merkitseminen ('horizon marker') on absoluuttisen ajoittamisen apuväline. (Oikein)
4. Noutopaikalla tarkoitetaan paikkaa, jonne aavikkoa ylittävät ihmiset hylkäävät kaikki varusteensa.

Osa 1, tehtävät 1.2 ja 1.3

Esseekysymykset ennakkomateriaalista (0-8 pistettä)

Vastaa tehtäviin ytimekkäästi ja koekirjallisuuden mukaisesti.

Kirjoita vastaukset selkeästi käyttäen oikeakielisiä kokonaisvirkeitä, ei luetelmaviivoja. Älä kirjoita vaihtoehtoisia vastauksia. Jos kirjoitat vaihtoehtoisia vastauksia, arvostelussa huomioidaan vain vastaus, josta saat vähiten pisteitä.

Kirjoita vastauksesi suomeksi tai ruotsiksi. Muilla kielillä kirjoitettuja vastauksia ei huomioida arvostelussa.

Tehtävä 1.2 (0-4 pistettä)

Määrittele 'Sonoran hybridi kollektiivi' (Sonoran hybrid collectif) ja anna vähintään kolme esimerkkiä sen vaikutuksista Memon ja Luchon yhteiseen rajanylitysyhteyteen.

Mallivastaus:

Käsite Sonoran hybridikollektiivi pohjautuu Callonin ja Lawn teoriaan (0,5). Se muodostaa kokonaisuuden, joka vaikeuttaa paperittomien siirtolaisten matkaa, tehden siitä hengenvaarallisen. Sonoran hybridikollektiiviin kuuluvat sekä ihmiset että muut kuin ihmiset (esim. eläimet, kasvisto, sääolosuhteet, rajastrategia, rajavartijat) (0,5). Nämä aktantit ovat vuorovaikutuksessa keskenään (0,5) ja toimijuus muodostuu tämän vuorovaikutuksen kautta (0,5).

Yksi seuraavista (0,5):

Hybridikollektiivi käsitteenä poistaa ihmisen toimijuuden keskiöstä. Sonoran hybridikollektiivi on USA:n rajapolitiikan alkuun panema, mutta häivyttää poliittisen vastuun, siirtäen syyn olosuhteille. Koska Sonoran hybridikollektiivi on jatkuvassa muutoksessa, se ei ole kokonaisuudessaan määriteltävissä tai havaittavissa.

3 esimerkkiä hybridikollektiivin vaikutuksista Memon ja Luchon matkaan (0,5/esimerkki)

Esim. Nestehukasta seurannut pahoinvointi, reittivalinta, joka johti kiinniottoon tai sen välttämiseen, kannettavat varusteet jotka tähtäsivät haasteiden voittamiseen.

Tehtävä 1.3 (0-4 pistettä)

Miten käsite 'epäselvä menetys' ('ambiguous loss') ilmenee Maricelan tapauksen etnografisessa kuvauksessa?

Määrittele ensin käsite 'epäselvä menetys' ja kerro sen keskeiset piirteet. (0-2 pistettä)

Havainnollista tämän jälkeen käsitettä Maricelan tapauksessa kolmella etnografisella esimerkillä. (0-2 pistettä)

Mallivastaus:

Määrittelyosa (max. 2 p.)

Epäselvä menetys on psykologi Pauline Bossin mukaan käsite, joka kuvaa traumatisoivaa tilaa, jossa omaiset eivät tiedä mitä heidän kadonneelle läheiselleen on tapahtunut, onko hän elossa vai kuollut, koska ruumista ei joko löydetä tai voida selkeästi tunnistaa. 0,5 p.

Epäselvä menetys on kaikkein stressaavin menetyksen muoto, sillä epäselvyys läheisen kohtalosta jähmettää suruprosessin ja tekee sen päättämisestä mahdottoman. Se on pitkäkestoinen tai pysyvä tila, jossa omaiset usein pitävät yllä toivoa kadonneen paluusta. 0,5 p.

Ruumiin puuttumisen tai sen huonon kunnan vuoksi omaiset eivät voi järjestää perinteiden mukaisia valvojis- ja hautajaisrituaaleja. Epäselvyys myös hidastaa sosiaalisten suhteiden uudelleenjärjestämistä, koska on vaikeaa määritellä, kuuluuko kadonnut vielä elävien yhteisöön vai ei. 0,5 p.

Lisäksi seuraavista kustakin 0,25 p.:

- Epäselvässä menetyksessä ei ole kuolintodistusta.
- Epäselvä menetys on loputtoman nekroväkivallan muoto.
- Väkivaltatapauksissa tekijät pääsevät pälkähästä koska ruumista ei ole.
- Oivaltava tai hieno muotoilu (esim. käsitteen psykologinen ja sosiaalinen ulottuvuus selkeästi esitetty)

Esimerkkiosa (max. 2 p.)

Seuraavista esimerkeistä kolme mainitsemalla sai 2 p.:

- Maricelan omaiset kokivat epäselvää menetystä etenkin ennen ruumiin löytymistä, kun kuulivat Maricelan kadonneen rajaa ylittäneiden joukosta ja eivät saaneet enää häneen yhteyttä. Maricelan kohtalon selvittäminen oli läheisille vaikeaa Ecuadorista käsin sekä myös niille omaisille, jotka olivat itse laittomina siirtolaisina USA:ssa. Rajavartiolaitoksesta ei myöskään ollut apua hänen etsimisessään. De Leónin ryhmän löydettyä ruumiin sattumalta, oli se jo pahoin vaurioitunut hybridikollektiivin vaikutusten vuoksi ja se piti tunnistaa sormenjälkien perusteella, mikä vei myös oman aikansa.
- Maricelan ruumis oli Ecuadoriin saapuessaan jo pitkällä hajoamisprosessissa. Katolilaisen uskonnon kannalta tällä oli kahdenlaisia negatiivisia vaikutuksia. Yhtäältä tuhoutuneen tai epätäydellisen ruumiin katsotaan olevan uhka kuolemanjälkeiselle elämälle. Toisaalta omaisille olisi ollut tärkeää saada nähdä ruumis, koska se on suremisen avainelementti, joka tekee kuolemasta todellisen. Arkun saapuessa, osa omaisista avasikin sen varoituksista huolimatta, mutta näky oli kauhistuttava ja he totesivat, ettei ruumista voi pukea ja ehostaa perinteiseen tapaan hautajaisia varten. Ruumis pystyttiin kuitenkin hautaamaan ja hautapaikan olemassaolo ja siellä vierailu auttoivat hieman suruprosessia verrattuna siihen, ettei ruumista olisi lainkaan löytynyt.
- Ruumiin huonon kunnan vuoksi, jotkut omaiset eivät ruumiin nähtyäänkään kuitenkaan uskoneet, että se oli Maricela ja toivoivat hänen edelleen palaavan. De Leónin ruumiista sen löytöhetkellä ottamalla valokuvilla, joissa ruumis oli hieman tunnistettavampi, oli kuitenkin tärkeä merkitys omaisille, jotta he pääsivät hieman eteenpäin suruprosessissa.
- Ruumiin huono kunto sekä epätietoisuus Maricelan katoamiseen liittyvistä tapahtumista, saivat myös läheiset kuvittelemaan pahoja asioita ja nekroväkivallan muotoja, joita Maricelalle mahdollisesti oli tapahtunut. Valokuvien näkeminen hieman ehjemmästä ruumiista sekä De Leónin todistukset siitä, että esim. korppikotkat eivät vielä olleet ehtineet hänen kimppuunsa, rauhoittivat hieman omaisia.
- Kaikki Maricelan perheenjäsenet, etenkin hänen aviomiehensä ja lapsensa, kärsivät hänen katoamisensa aiheuttamasta traumasta vielä pitkän ajan jälkeenkin. Etenkin Maricelan kahden

vanhemman lapsen on ollut vaikea ymmärtää ja hyväksyä äitinsä kuolemaa. Maricelan miehen sisko, Vanessa on myös nähnyt toistuvasti unia, joissa Maricela on elossa, kidnapattu, tms.

- Maricelan poismenoon liittyvä epäselvyys on hidastanut perhesuhteiden uudelleenjärjestäytymistä. Sukulaiset (etenkin aviomiehen sisko ja lasten isovanhemmat) pyrkivät toimimaan äidin korvikkeena ja lapset yrittävät sopeutua elämään ilman äitiään.

Lisäksi esim. seuraavista sai 0,25 p.:

- etnografisen tutkimuksen määrittely
- Sonoran autiomaahan kadonneista käytetään espanjaksi termiä "desaparecidos"

Epäselvällä menetyksellä oli Maricelan tapauksessa laajat vaikutukset, koska hänen sukulaisiaan asui eri mantereilla

Osa 2

Aineistoja ei julkaista tekijänoikeuksien vuoksi.

Osasta 2 voi saada 0-22 pistettä.

Vastaa tehtäviin ytimekkäästi ja aineiston mukaisesti. Ole huolellinen, että vastaat kuhunkin tehtävään oikean aineiston perusteella.

Kirjoita vastaukset selkeästi käyttäen oikeakielisiä kokonaisia virkkeitä, ei luetelmaviivoja.

Älä kirjoita vaihtoehtoisia vastauksia. Jos kirjoitat vaihtoehtoisia vastauksia, arvostelussa huomioidaan vain vastaus, josta saat vähiten pisteitä.

Kirjoita vastauksesi suomeksi tai ruotsiksi. Muilla kielillä kirjoitettuja vastauksia ei huomioida arvostelussa.

Tehtävä 2.1a (0-4 pistettä)

a) Vertaile otteita Suomen vuoden 1929 avioliittolaista ja tällä hetkellä voimassa olevasta avioliittolaista. Millaisia eroja havaitset lakien sisällössä? (0-4 p, 2000 merkkiä)

Tehtävissä ei tarvita aineiston ulkopuolisia tietoja eikä niiden esittämisestä saa pisteitä. Tiedoksi, että vuonna 1929 täysi-ikäisyyden raja oli 21 vuotta ja se laski 18 vuoteen vuonna 1976. Aineisto pdf-tiedostona. (lähde: Finlex).

Avioliittolaki 234/1929 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX: §1-9 ja § 24-27

Avioliittolaki 234/1929 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX: §1-20 ja § 67-79

Hyvän vastauksen piirteitä, tehtävä 2.1a

Seuraavista vastauksessa mainituista seikoista sai jokaisesta 0,25 pistettä:

- uskontokuntien tai siviili/kirkollisen vihkimisen maininta poistunut
- mahdollisuus hakea poikkeuslupaa rajoituksiin presidentiltä poistunut

- maininta puolisoien yhdenvertaisuudesta lisätty lakiin
- lain kielenkäyttö on muuttunut sukupuolineutraaliksi (puolisot ja henkilöt, ei naiset ja miehet) *tai* samaa sukupuolta olevien avioliitto on tullut mahdolliseksi
- rekisteröidyn parisuhteen muuttaminen avioliitoksi on lisätty lakiin
- sukupuolten erilainen kohtelu vuoden 1929 laissa uudelleen avioitumisessa, avioliittoiässä ja kihlauksen purkamisessa (yhden maininta riittää)
- kihlauksen oikeudellinen merkitys (tai esim. mahdollisuus korvauksiin) poistunut
- avioliittoon kuuluttaminen on poistunut *tai* muuttunut esteiden tutkinnaksi
- nykylain mukaan vaaditaan täysi-ikäisyyttä, vuoden 1929 lain mukaan mahdollista avioitua (erityisluvalla) alaikäisenä
- lakien välillä näkyy muutoksia avioliiton esteissä
- maininta jostakin esteen muutoksesta
- avioliiton peruuttaminen oli mahdollista vuoden 1929 lain mukaan *tai* lakiin on lisätty mahdollisuus eroon ilman harkinta-aikaa
- avioeron saaminen on muuttunut helpommaksi *tai* avioerolle ei tarvita syytä eikä syyllistä
- jonkin avioerolle vuoden 1929 lain mukaan vaaditun syyn maininta
- nykylain mukaan on mahdollista avioitua uudelleen heti erottuaan
- muutokset lakien välillä omaisuuden jaossa tai elatusvelvollisuudessa avioliiton päättymisen

Lisäksi muista osuvista havainnoista sekä selkeästi jäsennellystä ja kirjoitetusta vastauksesta oli mahdollista saada 0,25 pistettä.

Tehtävä 2.1b (0-3 pistettä)

b) Analysoi avioliittolain muutosten avulla suomalaisen yhteiskunnan muutosta. Kuvaa otteista löytyvin esimerkein, miten yhteiskunnan muutokset näkyvät lainsäädännössä. (0-3 p, 2000 merkkiä)

Tehtävissä ei tarvita aineiston ulkopuolisia tietoja eikä niiden esittämisestä saa pisteitä. Tiedoksi, että vuonna 1929 täysi-ikäisyyden raja oli 21 vuotta ja se laski 18 vuoteen vuonna 1976. Aineisto pdf-tiedostona. (lähde: Finlex).

Avioliittolaki 234/1929 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX: §1-9 ja § 24-27

Avioliittolaki 234/1929 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX: §1-20 ja § 67-79

Hyvän vastauksen piirteitä, tehtävä 2.1b

Seuraavista vastauksessa mainituista seikoista sai jokaisesta 0,25 pistettä:

- presidentin muuttunut asema
- uskonnon tai kirkon vähentynyt merkitys
  - yksi esimerkki laista, kuten: kirkollinen vihkiminen, kuulutukset kirkossa
- samaa sukupuolta olevien parien / homoseksuaalisuuden / vähemmistöjen aseman muutos
  - yksi esimerkki laista, kuten: avioituminen samaa sukupuolta olevan kumppanin kanssa, homoseksuaalisuus oli aiemmin syy avioerolle
- lasten suojeleminen / itsemääräämisoikeuden korostuminen
  - yksi esimerkki laista: maininta ikärajamuutoksista

- sukupuolten tasa-arvo tai naisten aseman parantuminen
  - yksi esimerkki laista: yhtenäiset ikäraajat, maininta puolisoitten tasa-arvoisuudesta, kielenkäytön muutos puolisoiksi
- suhtautuminen sairauksiin ja vammoihin on muuttunut / eugenistinen ajattelu vähentynyt
  - yksi esimerkki laista: ei sairauksia tai vammoja avioliiton esteinä tai eron perusteina
- avioliiton yhteiskunnallisen merkityksen muutos / avioliitto on muuttunut enemmän yksityisasiaksi tai yksilöiden väliseksi päätökseksi / avioerot ovat yleistyneet ja normalisoituneet
  - yksi esimerkki laista, kuten: saa erota ilman syytä, kihlauksella ei ole juridista merkitystä, kuulutukset poistuneet
- muuttunut suhtautuminen avioliiton ulkopuoliseen (hetero)seksuaalisuuteen
  - yksi esimerkki laista, kuten: "huoruus" aiemmin avioeron perusteena, kihlauksen purkamiseen liittyneet säädökset, aikaisen avioitumisen tarpeellisuus

Luettelomaviivoin kirjoitetusta vastauksesta vähennettiin 0,25 pistettä.

Tehtävä 2.2 (0-4 pistettä)

Kuvaajat esittävät naisten ja miesten osuuksia prosentteina Euroopan unionin jäsenmaiden kansallisissa parlamenteissa (parlamenttien alahuoneissa niissä maissa, joissa on kaksi kamaria) sekä naisten ja miesten osuuksia Euroopan parlamentissa jäsenmaiden edustajien joukossa vuonna 2021. Vertaile naisten ja miesten osuuksia kuvioiden perusteella. Mainitse myös, missä maissa naisten ja miesten osuuksien erot ovat suurimmat ja missä pienimmät. Prosenttilukuja ei vastauksessa mainita. Tehtävässä ei tarvita aineiston ulkopuolisia tietoja, eikä niiden esittämisestä saa pisteitä. (0-4 p., 2000 merkkiä)

Kuvaajien lähde: EIGE's Gender Statistics Database

Merkkien selitykset: vihreä: miehet, keltainen: naiset

EU28: Euroopan unionin maiden keskiarvo BE: Belgia, BG: Bulgaria, CZ: Tšekki, DK: Tanska, DE: Saksa, EE: Viro, IE: Irlanti, EL: Kreikka, ES: Espanja, FR: Ranska, HR: Kroatia, IT: Italia, CY: Kypros, LV: Latvia, LT: Liettua, LU: Luxemburg, HU: Unkari, MT: Malta, NL: Alankomaat, AT: Itävalta, PL: Puola, PT: Portugali, RO: Romania, SI: Slovenia, SK: Slovakia, FI: Suomi, SE: Ruotsi

Kuvaaja 1: Naisten ja miesten osuudet Euroopan unionin maiden kansallisissa parlamenteissa / parlamenttien alahuoneissa.

Kuvaaja 2: Naisten ja miesten osuudet Euroopan parlamentissa.

Hyvän vastauksen piirteitä, tehtävä 2.2

Seuraavista vastauksessa mainituista seikoista sai jokaisesta 0,25 pistettä:

- Euroopan parlamentti: suurin ero naisten ja miesten osuuksien välillä Kyproksen ryhmässä

- Euroopan parlamentti: pienin ero naisten ja miesten osuuksien välillä Tanskan, Latvian, Luxemburgin ja Slovenian ryhmissä (yhden maininta riitti)
- kansalliset parlamentit: suurin ero naisten ja miesten osuuksien välillä Unkarissa (myös Kypros ja Malta hyvin lähellä, niiden maininta hyväksyttiin)
- kansalliset parlamentit: pienin ero naisten ja miesten osuuksien välillä Ruotsissa
- keskimäärin miehiä enemmän Euroopan parlamentissa
- keskimäärin miehiä enemmän kansallisissa parlamenteissa
- sukupuolten osuuksien ero pienempi Euroopan parlamentissa / suurempi kansallisissa parlamenteissa
- Kyproksen edustajina Euroopan parlamentissa on vain miehiä
- kaikissa kansallisissa parlamenteissa on naisia
- Euroopan parlamentissa on maita, joista naisedustajia on enemmän (Suomi ja Ruotsi)
- Euroopan parlamentissa on maita, joista naisia ja miehiä on edustajina yhtä paljon (4 maata)
- minkään maan kansallisessa parlamentissa ei ole yhtä paljon naisia ja miehiä
- kansallisissa parlamenteissa on kaikissa miesenemmistö / naisia vähemmän kuin miehiä
- laajempi vaihteluväli naisten ja miesten osuuksissa Euroopan parlamentin eri maiden edustajien välillä kuin kansallisten parlamenttien välillä
- vertailu jonkin yksittäisen maan kansallisen parlamentin ja Euroopan parlamentin edustajien sukupuoliosuuksien välillä

Lisäksi muista osuvista havainnoista sekä selkeästi jäsennellystä ja kirjoitetusta vastauksesta, joka keskittyy tehtävänannossa edellytettyihin asioihin, oli mahdollista saada 0,25 pistettä.

Luetelmaviivoin kirjoitetusta vastauksesta tai pelkkien prosenttiosuuksien maininnasta ilman selvennystä, mikä osuus on vähiten ja mikä eniten, vähennettiin 0,25 pistettä.

Tehtävä 2.3 (0-8 pistettä)

Vertaile tekstileikkeiden pohjalta evakuoitun karjalaisen siirtoväen vastaanottoa Suomen ruotsinkielisillä alueilla vuonna 1940 talvisodan jälkeen ja vuosina 1944–1945. Mikä oli yhteneväistä, mikä erilaista? Huomioi myös mikä oli tyyppillistä siirtoväen vastaanotolle yleisesti Suomessa.

Tekstien ulkopuolisia tietoja vastauksessa ei tarvita eikä niistä saa pisteitä.

Vastauksen enimmäispituus on 4000 merkkiä.

Leikkeet ovat teoksesta:

Roselius, Aapo, and Tuomas Tepora. *Muukalaisten invaasio: siirtoväki Suomen ruotsinkielisillä alueilla 1940-1950*. Helsinki: S&S, 2020.

Aineisto pdf-tiedostona.

Hyvän vastauksen piirteitä, tehtävä 2.3

Hyvä vastaus on selkeä ja sujuva. Tehtävänannon mukaisesti se keskittyy vertailuun, siihen mikä oli ajankohdille yhteneväistä ja mikä erilaista. Vastauksesta tulee myös ilmi mikä oli yleistä laajemmin Suomessa. Selkeästä vertailuasetelmasta on saanut 0,25-0,5 pistettä ja hyvästä yhtenäisestä rakenteen kokonaisuudesta 0,25 p. Hyvin käsitellyistä tekstin keskeisistä sisällöistä on saanut pisteitä

seuraavasti: karjalaismyönteisyys & sen hiipuminen käytännössä (0,5 p); molempien ajankohtien osalta asuttaminen (0,5 p), kieliongelmat (0,5 p) ja toiseuttaminen (työhaluttomuus & siipeily) (0,5 p); asenteiden kiristyminen ja jyrkät vastakkainasettelut (0,5 p); syrjintä ja rasismi (uskonto, etnisyys, kiertolaisuus) (0,5 p); kielikysymys ongelmien politisoijana (0,5 p). Lisäksi perustelluista tehtävänannon mukaisista tarkentavista tai muista huomioista on saanut à 0,25 p.

Tehtävä 2.4 (0-3 pistettä)

Analysoi kuvia siitä näkökulmasta millaisena yksilön kokemus evakkomatkasta niissä näyttäytyy.

Kuvat 1-3, SA-kuva-arkisto.

Tekstien ulkopuolisia tietoja vastauksessa ei tarvita eikä niistä saa pisteitä.

Vastauksen pituus max 1 500 merkkiä.

Kuva 1. Lapsia evakuoidaan pommitusuhan alta helsingistä 1939. SA-kuva.

Kuva 2. Karjalaisia evakkoja Kotkassa 1939. SA-Kuva.

Kuva 3. Karjalaisia evakkoja Vilppulassa. SA-Kuva.

Hyvän vastauksen piirteitä, tehtävä 2.4

Hyvä vastaus keskittyy tehtävänannon mukaisesti analysoimaan valokuvia näkökulmana se, millaisena yksilöiden kokemukset evakkomatkasta näyttäytyvät. Seuraavista tulkinnoista saa osapisteitä à 0,25 p. Hyvistä oivalluksista voi saada näidenkin lisäksi osapisteitä. Kuvakohtaiset tulkinnat voivat mennä ristiin, mutta samasta asiasta ei saa pisteitä useamman kerran.

Useassa kuvassa:

- Epävarmuus, epätietoisuus ja pelko tulevasta
- Menetyt
- Väliaikaisuus, juurettomuus
- Yhteenkuuluvuus

Kuva 1.

- Lasten hämmennys
- Uteliaisuus (kuvaustilanteessa, lapset tai yleisö)
- Vanhempien huolenpito (varustaminen, aikuisten hymyt)
- Lasten kasvot evakuoinnille ja sodalle (yleisö)
- Turva sisaruksista, tutuista leluista

Kuva 2.

- Ahtaus, yksityisyyden puute
- Nuoren yksinäisyys
- Pitkästyminen,

- Ärsytys, harmitus, suru, huoli

Kuva 3.

- Huolehtiminen, avuliaisuus
- Haavoittuvuus, avuttomuus
- (Vanhuksille) matkanteko raskasta, väsymys
- Vastuu läheisistä